

ԾԱԶԻԿ

ԿԱՆԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԶԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԳՐԱԿԱՆ, ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ԱՌՏՆԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՐՈՑԹԻ
ԶԵՌԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ
ԿԱՆԱՑԻ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԻՐԵՐՈՒ

ԺԹ. ՏԱՐԻ

Նոր Շրջան, Թիւ 21

ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐ ՈՒՆԻՆ
ՏԻԿԻՆ ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԷՐ-ԲՈՐԹՈՂ
ՏԻԿԻՆ ՄՈՒԻ ՀԱՄԱՄՃԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ՏԻՐՈՒՀԻ ԿԻՒՂԷՆԿԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ՄԱՌԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ՆԻՆԻ
ՕՐԻՈՐԴ ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՏԷՐ-ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ
ՕՐԻՈՐԴ ԲՐԻՍՏԻՆԷ ՄԵՂԻԲԵԱՆ

ԵՒ

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌԻ

Գ/ն 40 փարա

Տպագրութիւն ԾԱԶԻԿ, Կալաթա.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ՝ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 50 դրուշ. Վեցամսեայ 25 դրուշ.:

ԴԱՒԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 54 դրուշ. Վեցամսեայ 27 դրուշ.:

ԱՐՏԱՍՍՀԱՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան 12 ֆրանք.:

Ծանուցման, բաժանորդագրութեան եւ թերթին վերաբերող ամէն կարգի գործառնութեանց համար դիմել մի՛ միայն՝

{زاغيك غزتهسى}

درعليه ده غلطه ده قورشونلى خاندە نومرو ۷

Շ Ա. Բ Ա. Թ Ա. Թ Ե Ր Թ «Ծ Ա. Ղ Ի Կ»

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գուրչուլու խան, թիւ 7

JOURNAL "DZAGHIK,"

Constantinople, Galata, Kourehoum Han, N° 7.

Վ Ա Ս Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ԱՍԵՂՆԱԳՐՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՕԺԻՏԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԶԱՆԱԶԱՆ ՆԻԻԹՈՑ

ԾԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Էսկի Զապթիէ մասսէսի թիւ 63

Ապրանաց տեսակներու ճոխութեամբ ու չափաւոր գիներով ծախող հանրածանօթ այս հին վաճառատունը Եւրոպական առաջնակարգ գործարանաց հետ միշտ ունեցած յարաբերութեանց շնորհիւ կը գտնուի պատրաստ հաւաքածոյ մը ասեղնագործութեան և օժիտի վերաբերեալ նոր ու ընտիր նիւթերու, ինչպէս մետաքսեայ կերպաններ, աթլազ, թաւիշ, թաւթա, ոսկեղօծ ու արծաթեայ զուտ ու անզուտ թելեր (խառ եւ խամ սրբմա), ճերմակեղէնի համար ընտիր պոստէներ, վալանսիէն ու մետաքսէ թանթէլաներ, ճերմակ քրթան, գաղղիական ընտիր շապիկի կերպաններ, բիքէներ, գունաւոր պաթիսթներ եւայլն եւայլն:

Ձեռագործ բանուած ու սկսուած զանազան ճոխ նիւթոց հաւաքածոյ մը պատրաստ կը գտնուի:

Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառաց դպրոցական հաստատութեանց համար մասնաւոր ղեղճ կ'ըլլայ:

Վաճառատան մէջ կը գտնուի միշտ պատրաստ ասեղնագործի գծագրիչ մը:

ՇԱՀԻԿ

ԺԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

(605) ԺԸ. ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 21

26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1906

Տ Ա Ն Տ Ի Կ Ի Ն Ը

Տակսիրունիկն թե՛ տակսիկին եւ թե՛ խոհարարունի. — Կերակուրի
մնացորդները. — Խոհանոցի մաքրութիւնը. — Մառան,
պտուղներու մառան. — Կերակուրներու պահպա-
նութիւնը:

Ինչ թէ տանտիրուհին է եւ թէ խոհարարուհին:
Թուրքիոյ կիները ընդհանրապէս այս նախապետական
սովորութիւնը կը պահեն: Տանտիկինը որքան հա-
րուստ ըլլայ, դարձեալ աւատու իրիկուն խոհանոց խշնդով, ընթրի-
քին կամ ճաշին դրուելիք կերակուրներուն մասին խոհարարին
մասնաւոր պատուէրներ տալով, պէտք է կերակուրին համը նայի եւ
հսկէ խոհանոցի մաքրութեան ու խոհարարին դործերուն: Շատ մը
մաքրասէր տանտիկիներ կան, որոնք ամէն տեսակ կերակուրներ,
խմորեղէններ, հաւ, հնդկահաւ, ամենազգի ապուրներ ու արգա-
նակներ, կաթնապուրներ, անուշեղէններ, ձուկ, կաղամբ, խճողակ,
խլականջ եւայլն պատրաստելու մասին նոյն իսկ է՛ն վարպետ ու
ճարտար խոհարարներն անգամ զարմանքի կ'ենթարկեն:

Այս կարգի տանտիկիներուն պատրաստած օշարակները յիրաւի
նոյն իսկ ամենէն աւելի նրբաճաշակներուն անգամ բերնէն հիաց-
ման ու գնահատութեան միջոցներ կը խլեն:

Շատ անգամ մասնաւոր խնճոյքներու ատեն.

— Այս սագըզ պօռեյիկն մենք պատրաստեցինք:

— Ա՛յս աղցանը մեզի յատուկ է, ուրիշ տեղ չի գտնուիր:

— Ըսէ՛ք որ մեզի մէջ մէկ գաւաթ վարդի օշարակ բերեն :

Այս տեսակ խօսքերով թէ հիւրին ճաշակը գոռուել և թէ՛ համեղ կերակուրներ հրամցնելով զանոնք կարելի եղածին պէս պատուել գիտցող կիները տանտիկնոջ ճշմարիտ համբաւը կը վայելէն ամենուրեք :

Ընկերութեան մէջ ,

— Կու գանք , բայց հաւ կ'ուղենք :

— Անցեալ օրուան ձեր տունը կերած հաւին համը դեռ բերանս մնացած է :

— Կեանքիս մէջ անանկ հաւ ու հաւկիթ կերած չէի , իրա՛ւ որ .

Այս տեսակ խօսքերն ալ տանտիկնոջ կերակուրի մասին ունեցած ճաշակը կ'ապացուցանեն :

Ասկէց յայտնի է թէ՛ տանտիրուհին ամէն պարագայի մէջ պարտաւոր է խոհարարական գործերուն հսկել և փափկաճաշակ ըլլալ :

Խոհարարին եփած ամէն կերակուրները տան տիրոջ հաճելի չեն ըլլար . կան խոհարարներ որոնք մաքուր կերակուր կ'եփեն , ամէն կերակուրի համար պէտք եղած աղին , պղպեղին , ջուրին և իւղին չափը լաւ կ'որակեն , սակայն և այնպէս կերակուրը անհամ կ'ըլլայ . ամէն մարդու ճաշակի յարմար կերակուր պատրաստելու կարողութենէն զուրկ խոհարարներ ալ պակաս չեն , նոյն իսկ կան այնպիսիներ որոնց ձեռքը պէրֆէկթիօն է բառին բուն նշանակութեամբ , ինչպէս կ'ըսեն սովորաբար մեր մայրերը :

Երբ տանտիկին մը լաւ գիտնայ կերակուր պատրաստելու կանոնները , այն պարագային օրական եփուելիք կերակուրներուն համար պէտք եղած միսին , պարէններուն , եփելանիւթերուն չափն ալ լաւ գիտնալով ինքն իր ձեռքովը կը յանձնէ խոհարարին . և այս կերպով թէ՛ առտնին տնտեսագիտութեան պայմաններն ու օրէնքները յարգած կ'ըլլայ և թէ՛ միեւնոյն ատեն տանտիկնոջ բաւով մատնէն պէրֆէկթը չի պակսիր :

Ասկէց զատ տան տիկինը ընտանիքի բոլոր անդամներուն կերակուրի մասին ունեցած ճաշակները զատ զատ ուսումնասիրած ըլլալով , խոհարարին ալ անոնց ճաշակին համեմատ կերակուր պատրաստելուն կը հսկէ :

Շատեր միտը և խորովածը քիչ մը աւելի շատ եփած և կամ աւելի հումը կը ս'ընեն . երբ խոհարարը անոնց ճաշակին և ուղածին համեմատ չկրնայ եփել , տան տէրը անկէ գո՛հ չի մնար և կը ստիպուի ուրիշ խոհարար մը գտնել , մինչդեռ երբ տանտիկինը պէտք եղած հսկողութիւնը ընելու չզլանայ , այն ատեն տան մէջ այս տեսակ անպատեհութիւններ տեղի չեն ունենար :

Իրիկունը երբ տան տէրը յոգնած զաղբած և անօթի տուն վերադառնայ, պէտք է որ կերակուրները անոր ճաշակին համաձայն պատրաստուած ըլլան, հակառակ պարագային անոր ժառանգը կը գոցուի, կը բարկանայ, և ասկէ տեսակ տեսակ անտեղութիւններ ծնունդ կ'առնեն:

Կան կիներ որոնք երբ խոհարարուն մը կը վարձեն իրենց խոհանոցին համար, առաջին անգամ մէկ երկու օր շարունակ կերակուրները իրենք անձամբ պատրաստելով ընտանիքի ճաշակին կը վարժեցնեն զայն: Շատ մը կիներ ալ խոհանոցի գործերէն կը խրտչին, առարկելով որ սոխ մաքրած ստեն ձեռքերին կը սեւնան, հոտը վրայէն անպակաս կ'ըլլայ և ամէն մարդ կը գանի իրենցմէ: Սակայն ասոնք սուտուրուած առարկութիւններ են, որոնք ծիծաղի շարժառիթ ըլլալէ զատ ուրիշ բանի չեն ծառայեր:

Այո՛, ստոյգ է որ կին մը պէտք է մաքուր ըլլայ, ձեռքերուն, երեսներուն մաքրութեան հոգ տանի, սակայն ասիկա ըսել չէ թէ՛ կինը պէտք է որ տան մէջ աշխատի, խոհանոցի գործերուն չհսկէ, աղտոտ ու կեղտոտ բաներով չզբաղի և այլն: Ո՛չ, Տան տիկինը իր ինքնութիւնը կը յայտնէ նաև տնտեսական գործերու լաւ կարգադրութեան մէջ. անիկա իր ընտանիքին ծառան, տէրը, վերջապէս ամէն ինչն է. ո՛չ ոք կ'արհամարհէ այն տանտիկինը որ իր խոհանոցին մէջ կ'աշխատի օրն ի րօն, հեռի սեթեւեթեալ ու գոռոզ զգայուններէ ու մտածումներէ:

Կին մը դեռ չամուսնացած պէտք է որ խոհանոցի վերաբերեալ գործերու մասին կատարեալ տեղեկութիւն ստանայ:

Ամէն տեսակ տնտեսական պէտքերու գոհացում տալու և կատարեալ խոհանոց մը ու մառան մը կազմակերպելու համար, կին մը պէտք է առտնին տնտեսագիտական օրէնքները ըստ բաւականի ուսումնասիրած ըլլայ. այն կինը որ զուրկ է տնտեսական ճաշակէ անկարելի է որ անոր խոհանոցը, մառանը, սենեակները կատարեալ կերպով մաքուր, կոկիկ և վայելուչ ըլլան:

Աշխատութիւնը և մաքրասիրութիւնը ձիրքերու և սովորութիւններու համեմատ կը տարբերին. կան ընտանիքներ որոնք թէև հարուստ են, սակայն չեն կրնար կարելի եղածին չափ հանգիստ կեանք մը վարել իրենց ընտանեկան յարկին մէջ: Բաղդը կոյր է կըսեն շատերը, թերեւս ճիշդ ըլլայ այս խօսքը. բայց միեւնոյն տան ճշմարտութիւն մըն ալ կայ որ աւելի նպատակայարմար է:

Բախտը, անբասիր վարքի, մտաւորական կարողութեան, ողջախոհութեան, գոհունակութեան և չափաւորութեան է՛ն մեծ հարստութիւնն է:

Տանտիկինը երբ այս ճշմարտութիւններէն նշանախոյ մը ան-

գամ չչեղի և գիտնայ այս կանոնները յարգել, բախտը ինքնին ժպիտներ կը սփռէ անոր ընտանեկան յարկին վրայ:

Իրկուան աւելցած կերակուրը, խմորեղէնը, ապուրը, մաքառոնին և այլն, պէտք է մասնաւոր խնամքով իրենց յատուկ տեղը պահել, որպէս զի կարելի ըլլայ հետեւեալ օրը ուտել. իսկ եթէ ընտանիքը հարուստ է և սովորութիւնը չունի այսօրուան կերակուրը վաղն ալ ուտելու, դարձեալ պէտք չէ իբրեւ աւելորդ բան մը թափել կամ շուներուն առջին հետեւ, «կուշտն անօթիին մանր է փշրեր»։ Կան խեղճ ու անօգնական ընտանիքներ, որոնք թերեւս, պատառ մը հաց անգամ չունին ուտելու:

Մսի կտոր մը, պնակ մը ապուր, և հացի մէկ երկու չերտեր երկու աղքատիկ աղաքներ կը կշտացնեն:

Ասկէ դատ տանտիկինը պէտք է իրենց ճաշին համար բաւական կերակուր պատրաստէ, որովհետեւ աւելին ինքնին յիշատակ և շուայութիւն կը համարուի. այսօր, վաղը, միւս օրը մէյ մէկ քիչ աւելի եփելով մէկ շաքաթուան մէջ ամբողջ օրուան մը կերակուր աւելի եփուած կ'ըլլայ:

Պէտք է լաւ սորվիլ ա՛յն առակը որ կըսէ «պղտիկ կաթինէն րէն ահագին լիճեր կը կազմուին»:

ՄԱՌԻ ՀԱՄԱՄԶԵԱՆ

ԵՐԵՄԱԿՆԵՐ

ԱՆՈՆՑ ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԱտուլՖ Պրիստն՝ ֆրանսացի ծանօթ գրագէտներուն, գրագիտուններուն, դերասաններուն և գիտնականներուն հաւաստւորապէս հրաւէր ուղղած էր, որպէս զի իրենց մանկական յիշատակներէն դրուագ մը և իրենց պղտիկութեան լուսանկարները զրկեն իրեն, «Անալիներ»ու այս տարուան Ծնունդի թիւին գրական գեղեցիկ փունջը կազմելու համար:

Շատեր ընդունած են Պրիստնի առաջարկը, ուրիշներ... չա՛տ ծոյլ, միայն լուսանկարնին զրկած են: Ասիկա ալ բան մըն է նորէն, մերիմները, օհ, հաւատացէ՛ք, ո՛չ թէ լուսանկարնին, այլ նոյն իսկ իրենց դէմքը չեն ցուցներ, թերեւս ապացուցանել ուզեալով որ իրենք չա՛տ աւելի դերքնական, անթերի ու անդրաշխարհային էակներ են:

Խօսքը մէջերնիս, քանի որ արդէն մենք մեղի ալ ենք, էրիկ մարդիկ երբե՛ք չեն յաջողած իրենց յիշատակներու նկարագրուած թեանը մէջ, վասն զի ա՛յն տեսակ պատմութիւն մը փորձած են ընել, որոնք ո՛չ մէկերնիս կը հետաքրքրեն: Կիները, աւելի փափուկ, աւելի անկեղծ, ամենէն ազուր հատուածները ստորագրած են: Մէկ քանիներուն թարգմանութիւնը պիտի ընեմ այս առթիւ, «Ծաղիկ»ի ընթերցողուհիներուն միտքի ժամանց մը հայթայթելու, և խորհիլ տալու համար միեւնոյն ատեն թէ ո՞րքան հրապուրիչ է մանկութեան ո՛ր և է մէկ յիշատակը վիպելը:

Անցեալ շաբթու «Ծաղիկ» իր Ծնունդի... հաջուստը հանած էր: Ի՛նչ ալ ազուր վայլեր էր իրեն. պիտի ուզէի որ միշտ այդ նորարուեստ կախարիչով ներկայանար մեզի. ամէն պարագայի մէջ, մենք, աշխատակցուհիներս, էրիկ մարդերուն չափ պիտի կրնայինք դունադարդել «Ծաղիկ»ի թերթերը: Ասիկա փակագծի մէջ կ'ըսեմ, որովհետեւ սիրտս կը նեղացնեն կոր շատեր, ըսելով թէ էրիկ մարդոց ըրածը կիներ չեն կրնար ընել: Ո՞րքան անիրաւ են:

Դառնալով կրկին մեր նկւթին, պիտի խնդրեմ ընթերցողուհիներէս որպէս զի ներսն ինծի և «Ծաղիկ»ի խմբագրապետուհիին, երբ չենք կրնար ստորեւ թարգմանած հատուածներու հեղինակներուն լուսանկարներն ալ հոս ներկայացնել, տղու այն սիրուն ու միամիտ դէմքերը որոնք ամբծութեան և խանդաղատանքի մարմնացումներն են:

Ուրեմն սկսինք թարգմանելու:

«Զորս ու կէս տարու էի և կատարեւապէս կը յիշեմ որ այդօրը իմ լուսանկարս հանել պիտի տային: Այն ատեն, ամէն մարդ մէկ մէկ քօտաք չունէր իր գրպանը, և լուսանկարիչին երթալը կարեւոր խնդիր մըն էր: Այն անձը որուն քով պիտի տանէին զիս Պուրրօ կը կոչուէր, որ կը ընակէր Պօրտօյի մէջ Հիւկլըրի փողոցը, նեղ ու հինգած փողոց մը, զոր արեւը ապահովաբար չէր հրդեհեր, երբ դիպուածով հոն սպրդէր: Բայց ատիկա կարեւորութիւն չուներ ինծի համար: Խելքս միտքս ինծի հազցուցած վայելուչ հաջուստին վրայ էր, և որովհետեւ պչրանքը չէի սիրեր այն ատեն, — չա՛տ վերջերն էր որ սկսայ զայն պաշտել, — անտարբեր էի թէ ի՛նչ պէս բաց պիտի ձգեմ բաղուկներս վարդագոյն թափթային մէջէն: Կ'աճապարէի լուսանկարիչին հասնելու. հակառակ կառքով երթալնուս ճամբան երկար կը թուէր ինծի. մտատանջ էի և քիչ մըն ալ անհամբեր. Ինծի յանձնարարած էին չչարժիլ և խելօք կենալ:

Վերջապէս կառքը կեցաւ դրան մը առջեւ, և սանդուխէ մը ելանք որ կարծես երբեք չէր վերջանար: Այն ատեն վերելակներ ալ չկային, մանաւանդ... գաւառի մէջ: Պուրրօ է՛ն վերի յարկը

կը ընակէր. արդէն նախապէս գիտցած ըլլալով, մեզ դիմաւորել եկաւ. իմ և քրոջս ձեռքերէն բռնեց, քոյրս ալ ինծի հետ պիտի լուսանկարուէր: Մեզ լոյսով թաթառուն աշխատանոցի մը մէջ մտցուց, հո՛ն, այս անգամ, արեւի երես կը տեսնուէր: Ոտքի հանել տուաւ մեզի, նստեցուց, յետոյ նորէն ոտքի հանեց և վերջապէս մեզի անա՛նկ դիրքի մը մէջ արձանացուց որ ընաւ երկուքնիս ալ չպիտի ուղէինք առնել այդ դիրքը միասին: Քոյրս ուսիս վրայ դրած էր իր ձեռքը և ես աւելի պզտիկ ըլլալով աթոռի մը վրայ նստած էի, ոտքերս խաչածեալ:

— Զարթի՛նք, չարթինք:

Եւ ահա սիրտս բարախել սկսաւ: Ժպտուն՝ ձեռքը զսպակին վրայ՝ Պուրրօ պահ մը դադար տուաւ մեզի:

— Խելօ՛ք կեցէք, մի՛ շարժի՛ք: Պիտի տեսնէք հիմա այն գեղեցիկ կապոյտ թռչունը որ տուփէն պիտի թռչի:

Կապոյտ գեղեցիկ թռչունը... Աչքերս խոշոր խոշոր կը բանայի զանիկա աւելի շուտ նշմարելու համար: Բայց չէր գար, աւա՛ղ: Երբ գործողութիւնը լմնցաւ, երկչոտօրէն լուսանկարիչէն պահանջեցի զայն:

— Զեւա՛ւ որ... իրա՛ւ կ'ըսես: Վախցած ըլլալու է: Կ'երեւայ թէ ուրիշ անգամ մը պիտի տեսնես:

Եւ զիս վար իջեցուցին աթոռէն, որուն աղէկ մը կասկած էի:

Հոգիս յուզումով և քիչ մըն ալ բարկութեամբ լեցուած էր: Իմ տղու պզտիկ ուղեղովս հասկնալ կ'ուղէի թէ խաղի մը զօ՛հ եղած էի, թէ իր կամչոտ գեղեցիկ թռչունը չէր հաճած երեւնալ: Եւ լալու բաղձանք մը ունէի:

Ասիկա իմ առաջին յուսախաբութիւնս եղաւ: Անկէ ի վեր ուրիշներ ալ ունեցայ, — բայց ո՛չ այնչափ շատ, չե՛մ գանգատիր ճակատագրիդ, —: Սակայն ձիւդ չէ՞ որ նոյն իսկ փորձառու եղած, կեանքի մէջ, կ'սպասենք միշտ որ կապոյտ գեղեցիկ թռչունը երեւայ...

ԺԱՆ ՊԵՐԹՐՈՒԱՆ»

«Աղջկան պզտիկ հէք լուսանկար», երբ կը դիտեմ քեզի, կը հարցնեմ ինքնիրենս թէ ե՞ս եմ արդեօք: — Աչքերն են միայն որոնք ինծի զգայութիւնը կուտան մէկու մը զոր ճանչցած եմ ատենօք: Բայց եթէ կարենայիր խօսիլ, եթէ կարենայիր ըսել ինծի այն չփոթ մտածումները, այն տարտամ ըզձանքները որոնք արդէն կը փոթորկէին քու մանկական ուղեղդ, պիտի հասկնայի քեզ իսկոյն, վասն զի քու այն ատենուան անորոշ երազդ իմ այսօրուան իրականացած երազս է:

ԺԻԻԼԻԱ ՊԱՐԹԻ»

«Շա՛տ պզտիկ էի... Ա՛յն ատենն էր երբ Սպանիոյ համար

երկու ազգեր իրարու դէմ կը կռուէին: Մայրս կզզիացած լռին տան մը մէջ կը բնակէր, Պիրէնեաններու միւս կողմը, սահմանադրուիսն մօտ: Դիշեր մը զիս սպասուհիին հետ առանձին ձգած էր տունը: Յանկարծ տեսանք որ տխուր դէմքով և պատռտած զգեստներով տղեկ մը եկաւ:

— Փրկեցէ՛ք զիս, պուստգ... ընկերոջս խաղալիքները գողցայ, գող մըն եմ ես: Թշնամիներս զիս կը հետապնդեն:

Բայց ո՛ւր պահէինք զինքը: Մեր պուսաւ սպասուհին յանկարծ որոշեց:

— Պատին փակած, անկողինին տակ պառկեցէ՛ք... Յետոյ ինծի դառնալով:

— Դո՛ւն ալ պղտի՛կ, անկողինիդ մէջ, անո՛ր վրայ պառկէ՛... խորունկ կերպով քնանալ ձեւացո՛ւր... և մի՛ արթննար ինչ որ ալ ըսեն քեզի:

Ըսածը կատարեցինք: Տղան ծածկուեցաւ: Ես ալ աճապարանքով հանուեցայ ու վերմակին տակը մտայ: Յանկարծ քայլերու շշուկներ լսուեցան: Դուռը ուժով մը հրուեցաւ և չորս հինգ տղաք ներս մտան:

— Դողը հո՛ս է ըսին, բիրտ ձայնով մը:

— Ես մարդ չտեսայ ըսաւ սպասուհին հանդարտ շեշտով մը... Եթէ չէք հաւատար ինծի, փնտուեցէ՛ք...:

Սենեակները պրոպոնեցին, ասդին անդին ինկան... Սիրտս սարսափելի կերպով կը բաբախէր: Աչքերս դոց էին, ա՛յնքան դոց որ եթէ նոյն իսկ զիս մեռցնէին չպիտի բանայի զանոնք: Անոնց մէկը անկողինին մօտեցաւ. ծածկոցները բանալու շարժում մը ըրաւ. կը դողայի ես... Բայց, տեսնելով որ հանդարտօրէն կը քնանամ, ժպտեցաւ և կրուկին վրայ կոխելով ե՛տ քաշուեցաւ, իմ անմեղ թունս չվրդովելու համար...

Հինգ վայրկեան վերջը անոնք մեկնեցան մեր տունէն: Ու տղան զիս գրկելէ վերջը դէպ ի Ֆրանսա մեկնեցաւ:

— Սիրելի՛ պղտիկ, յարեց ան, կեանքս քեզի կը պարտիմ:

Ու զգացի որ այտերս կը թրջուէին արցունքէն:

Առաջին դերս եղաւ ատիկա:

Կը համարձակիմ ըսելու որ չա՛տ աղէկ խաղացած էի դայն:

ԷՄՄԱ ԳԱԼԿԷ»

«Մանկութիւնս անցուցած եմ գիւղին մէջ, դաշտերուն միջեւ: Կ'երեւակայեմ որ մեծ բնութեան հանդէպ ունեցած տարապայման սէրս անկէ՛ց մնացած է:

Փափկակազմ էի, անոր համար քիչ կ'աշխատէի, և գրեթէ միշտ դուրսն էի քան ներսը, գիւղացիներու միջավայրին մէջ ապա-

րելով, որքան որ «քաղքենի օրիորդ»ի տիտղոս ահաբեկիչ ըլլար քիչ մը :

Ուշոր կօշիկներով և կրկնոցակներով, ութէն տասը տարեկան սքանչացողներու խումբ մը ունէի. և որովհետեւ ամէնէն պարզ իրերն իսկ փոխակերպել կը սիրէի, այդ խումբին բոլոր անդամներուն մէկ մէկ անուն տուած էի. հնչուն անուններ, քաղուած հազարումեկ գիշերներէն, որուն կատաղի ընթերցողն էի : Մնաց որ հիմա՛կ ալ նորէն կը կարդամ զայն, իբրեւ երեւակայութեան ամէնէն խանդավառ յղացում մը :

Ուրեմն, նորաբոյս սիրահարներուս մէջէն, երկու հատ կային որո՛նց տուած էի իմ նախասիրութիւնս : Մէկուն անունը դրած էի Աղիւր և միւսին Ձէնդլէն : Այս վերջինը օր մը ինծի ըսաւ որ եթէ հաւանիմ ամուսնանալ իրեն հետ, իմ սիրոյս համար ծաղաբար պիտի ըլլար : Որովհետեւ չափազանց կը սիրէի կարկանդակները, խիստ չատակիր ըլլալով, — ինչպէս որ ամէ՛ն սղտիկ աղջիկ կ'ըլլայ, — այս առաջարկութիւնը զործիս եկաւ : Բայց Աղիւր, իմ միւս մանկաւիկս, ամէն օր գրեթէ ծաղիկներ կը բերէր : Ծաղիկներու մասին ունեցած հրայրքս աւելի չա՛տ հզօր ըլլալով քան հաստեայինը, յայտարարեցի որ Աղիւրը կը նախընտրէի, բան մը որ երկուքին միջեւ փառաւոր տփոցի մը պատճառ եղաւ :

Քսան տարի վերջը հրաշալի փունջ մը ստացայ, ընկերացած մէկ երկու տողերու, ա՛յն տեսակ պարոնի մը կողմէ գրուած, որուն անունը անծանօթ էր ինծի, և որ լուրջ տեսակցութիւն մը կը խնդրէր : Կարծեցի թէ խնդիրը երեկոյթի մը և ժամադրութեան մը վրայ էր պարզապէս :

Եկաւ, և ինքզինքս դէմ առ դէմ դտայ գեղջկական կարմրութեա տիպարի մը որ իր մասներուն մէջ երկչոտօրէն գլխարկը կը դարձնէր, և երբ իր այցելութեան նպատակը հարցուցի իրեն, աչքերը արցունքով լեցուն պատասխանեց .

— Ձիս չէ՞ք ճանչնար ուրեմն : Աղիւրն եմ ես :

— Աղիւր . . .

— Այո՛, Աղիւր, ձեր մանկաւիկը, որուն կ'ըսէիք թէ եթէ կ'ուզէք որ ամուսնանամ Ձեզի հետ, ծաղիկմա՛կ եղիք . . . Հիմա եղած եմ . . . Այն ծաղիկները զորս զրկեցի, իմ պարտէշներէս կուգան, և հիմա եկայ ձեզի ձեր խոստումը յիշեցնել :

Ամուսնացած էի արդէն, և ամուսնալուծելու փափաք ալ չունենալով, դիտէս ճախեցի հէք Աղիւրը, յուսախար, ձգելով որ երթայ իր կակաչի սոխերով և առնկերովը զբաղիլ :

ՏԻԿԻՆ ԱՄԷԼ»

Ես յողնեցայ թարգմանելէն, թերեւս դուք ալ կարդալէն,

խնչ կ'ըսէք: Թէև միտքս դրած էի Տանիէլ Լըղիւեօրի, Տիկին տը
Թէպի և Վիրթինի տը Մօն-Պրըթօնի գրածներն ալ արտագրել,
մանաւանդ Ռոզըմօնտ Ռոստանի այնքան սիրուն բանաստեղծու-
թիւնն ալ թարգմանելով, բայց կ'զգամ որ յոգնեցան մատներս և
մամաս ալ կը պնդէ որ երթամ պառկիմ:

Գիշերը բաւական յառաջացած է արդէն:

ՄԱՌԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

(Նմանողութեամբ Տիկ. Պառոն տը Պէյի)

Ահ, մի՛ ըսեր թէ կը սիրես սակաւին.
Ինչո՞ւ արդեօք այդ բառերը փայցրաւոր,
Խաթկանքները յետանընաց եւ ի զուր,
Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ ոչ մէկ արդիւնք մը չունին . . . :

Այգերուն մէջ, այդ կըրակե թիթերուն,
Ուր ակնարկներս կը զըջորին կը մարին,
Բոցը, աւա՛ղ, չի բըռընկիր աչ նախկին,
Այգերուն մէջ այդ կըրակե թիթերուն . . . :

Դարնան երգը կ'ըսէիր դուն. մինչ հիւսայ
Աշնան մէջը կ'ապրիմք ջըխուր ու անձայն.
Թիթեռնիկներ, երազներն աչ ցընդեցան
Կապոյտ կապոյտ եթերին մէջ անխընայ:

Պատռտակին բաժակներն աչ կը մեռնին,
Ոսկեծրղօտ ֆոխանդեմներ, նըւաղուն
Տեւք մը կու տան մեռելախան. ո՛հ, հեռուն
Բայց թէ . . . բայց թէ . . . ըսէ՛ ինծի սակաւին

Որ կը սիրես, որ կը սիրես զիս նորեկ . . .
Բայց ո՞վ գիտէ, գուցէ երգիդ դուն ի շուր
Կը զգաս հընչուն արձագանգը երկնասուր
Թըրթըռացող նախկին սըրսիդ խորերէն:

ՀԱՅԿԱՆՈՅԵ ՄԱՌԻ

ՄՐԱՄԻՏ ԱՂԶԿԱՆ ՄԸ ՏՊԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՅԷ ԻՆՉՈՒՒ ՊԱՏՈՒԱԽՈՐ ԱՂԶԻԿ ՄԸ

ՄԻՆԱԿԸ ԴՈՒՐՍ ԶԿՐՆԱՐ ԵՂԵՐ ԵԼԼԵԼ

Անցեալներն էր օր մը, երբ ամառունէ մնացած Յունուարի աղւոր արեւ մը իր փայփայտոտ, տաքուկ ու գգուոտ շողերը՝ առանց կծծիութեան՝ կը թափէր Բերայի տուններուն ժպտուն ճակատները, պղտիկ պտոյտի մը երթալու փափաքս յայտնեցի տնեցիներուն:

— «Որո՞ւն հետ պիտի երթաս», հարցուցին անմիջապէս:

— «Ի՞նչ որո՞ւն հետ. մինա՛կս»:

— Աստուած չընէ. խենդեցա՛ր, աղջիկ»:

— «Քաւ լիցի. սակայն ինչո՞ւ արդեօք այս անտեղի հարցումը»:

— «Պատուաւոր աղջիկ մը մինակը փողոց կ'ելլէ»:

— «Ուրեմն, ես անպատիւ աղջիկ մըն եմ», պատասխանեցի գրգռուած, «որով մինակս դուրս կրնամ ելլել»:

Կ'երեւակայէք թէ այս վերջին խօսքիս յանդգնութիւնը աննշմար չանցաւ, և խեղճ մայրիկս մէյ մը միտքէն անցուց երեսիս ապտակ մը իջեցնել, սակայն ապահովաբար հարմեցու աղջիկ մը ըլլալուս համար, ատկէ ետ կեցաւ:

Միայն գոհացաւ ակումները կճրտատելով՝ մուտալ.

— «Ա՛խ, աղէ՛կ որ ողորմած հոգի հայրիկդ. մեռաւ և այս քու վիճակդ չտեսաւ. արդէն հիմակուան աղջիկները բոլորն ալ ա՛յսպէս են»:

Զեմ գիտեր թէ մայրիկս ի՛նչ շահեցաւ իմ պատճառովս հիմակուան աղջիկներուն երեսին մուր քսելով. (բարեբաղդաբար հիմակուան աղջիկները երեսինն ա՛յնչափ շատ փոռոռ կը քսեն որ՝ ուրիշներու կողմէ անոր վրայ քսուած մուրերը անյայտ կ'ըլլան):

Միայն թէ՛ շատ հետաքրքիր եմ հասկնալու թէ ի՛նչու արդեօք աղջիկ մը քիչ մը ուշ ատեն մինակը դուրս ելլելով՝ անպատիւ կը համարուի եղեր. արդեօք անպատճառ աղջկան մը քովը պէտք է անպակա՞ս ըլլայ յարաժամ՝ ծեր նիւնէ մը, խորշումացած դէմքով մօրաքոյր մը, կա՛մ փէշերը մինչեւ կէս մէջքը սօթթած խռժած ազգականուհի մը, որպէս զի ամէն բան պատշաճ նկատուի մեր մեծայարգ ժամանակակիցներուն կողմէ, որոնք սակայն ապահովաբար չեն կրնար պարծնալ խելացիութեան փիլիսոփայական քարը գտած ըլլալուն համար:

Ահա՛ թէ ինչու շատ անգամ փողոցը կը հանդիպինք, Հայ աղջիկներու, բաւականաչափ կերպով հմայիչ ու ձեւաւոր, որոնք շուտափոյթ ու պէրոտ քայլերով կը քալեն, գրեթէ միշտ քանի մը քայլ հեռուէն հետեւուած ֆոթոգրաւոր պառաւ կնիկէ մը, որ մանկամարդուհիին փութկոտ քայլերուն հասնելու համար գնչուհիի փքոցի մը նման կը Ֆշֆշայ և գերմարդկային ճիգեր կը թափէ՝ իր կարճցած սրունքները քիչ մը աւելի խոշոր բանալու համար։

Մեր ապուշ ու ցաւագար սովորոյթներուն անտեղեակ մէկը ապահովաբար պառաւ սպասուհի մը պիտի կարծէր այդ խեղճ կինը, որուն վստահուած ըլլալ կը թուի «տունին օրիորդ»ին հսկողութիւնը՝ փողոցի մէջ. սակայն մենք շատ աղէկ գիտենք թէ՛ այդ կինը սպասուհի մը կամ ստնտու մը չէ՛ երբէք, այլ նոյն ինքն օրիորդին... մայրի՛ կը։

Այս մօր ու աղջկան ողորմելի տեսարանը ա՛յնչափ ծիծաղելի ու խղճալի է միանգամայն, որ դիտող մէկը ատոր առջեւ իր սըրտին խառնուիլը կը զգայ։ Ա՛, եթէ աշխարհիս բոլո՛ր միլիոնները տալու ըլլային ինծի, նորէն երբէք չպիտի զիջանէի այդ տեսարանին իբր դերակատար ծառայիչ նոյն իսկ բոպէ մը, ա՛յնչափ սրտիս դպած է այդ տեսարանին ապուշութիւնը։

Չափազանց շատ կը յարգեմ մայրս, ինչպէս նաև բոլոր իմ քոյրերուս մայրիկները, ամէնուն առջեւ ա՛յդպիսի նուաստութեան մը կարենալ ենթարկելու համար զանոնք։

Սակայն, — ատոր հետ մէկտեղ, — իմ ողջամիտ աղջկան տրամաբանութեանս չպիտի ներէի ամենեւին՝ ձաղկել նաև իրենց մօրը հանդէպ այդ ընթացքը ունեցող աղջիկները։

Հիմակուան աղջիկները իրենց մայրիկներուն չեն նմանիր ո՛չ մէկ եղանակով, ինչ որ ուրախալի պարագայ մը կը դառնայ շատ մը առիթներու մէջ։

Մեր մայրիկները գլուխնին ֆոթոգ կը կապեն, մինչդեռ մենք չիք գլխարկներ կը դնենք, մեր մայրիկները դանդաղաբար կը քալեն, մինչդեռ մենք կը սիրենք մեր եռանդագլին աւիւնովը վազել մայրերուն վրայ, մեր մայրիկները Թէոդիկեան Հայերէնը կը խօսին, մինչդեռ մենք կը ջանանք Հայերէնը խօսիլ՝ ինչպէս Տիկին Սիպիլը, մեր մայրիկները հաճոյք կը զգան իրենց թեւերուն տակը բաղնիքի պողպատի մը նման ծրար մը շալկելով, մինչդեռ մեր թեւին տակը կա՛մ Բրէվօի մէկ վէպը կայ և կա՛մ Պէթուլէնին սեփեփօնին տետրակը, մեր մայրիկները մեզի հետ խօսած աստիճանին՝ «Բա՛ աղջի՛կի՛ն...» կը ձայնարկեն, մինչդեռ մենք օրուան գրականութեան վերջին ձայնարկութեան արձագանգները կը կրկնենք. և դեռ շա՛տ մը տարբերութիւններ, զորս կրնայի թուել՝ հիմակ-

ուան աղջիկներուն ու մայրիկներուն միջև գտնուած ահագին խոր-
վիրապը յայտնելու համար և որոնք պիտի կրնային տող լեցնելու
ծառայել, սակայն զանց կ'ընեմ զանոնք մի առ մի յիշելէ, ինչու
որ... նախադասութեանս վերջակէտը շատ հեռացաւ:

Միայն մայրիկներն են որ չեն կրնար այս տարբերութիւնները
զանազանել, և անպատճառ կը յամառին իրենց աղջիկներուն ըն-
կերանալ, որով, բնականաբար, ասոնք ալ կը հարկադրուին, ի-
րենց մայրիկները իբր մէյ մէկ սպասուհի ետեւնին ձգել փողոցը:

Այդ աղջիկներուն ըրածը չեմ ըներ երբէք կեանքիս մէջ և սա-
կայն նորէ'ն միտքէս անգամ չեմ անցնէր դատապարտել անոնց
այս ընթացքը, քանի որ բնական, մարդկային ու բնազդական
բան մըն է այդ վերջապէս:

Սակայն, կը յանձնարարեմ այդ օրիորդներուն, որ փոխանակ
իրենց մայրերը այս կերպով նուաստացնելու, ջանան զանոնք ի-
րենց մօտեցնել և ներկայանալի վիճակի մը դնել, ինչ որ անուրա-
նալիօրէն դժուարին դործ մըն է, չըսելու համար անհնարին և որ
շատ քիչ անգամ ծիծաղելիութեան դրոշմէն զերծ կը մնայ:

* * *

Վերադառնալով աղջիկներուն՝ օրուան ուշ կամ կանուխ
ժամերուն՝ մինակնին դուրս ելլելու աւելի կամ նուազ վայելուչ
հանգամանքին, կը զարմանամ այն աւանդական ու մոլեռանդա-
կան աւելորդապաշտութեան մասին թէ՛ «պատուաւոր աղջիկները
անպատճառ պէտք է որ մէկու մը կողմէ ընկերացած ելլեն փո-
ղոց»:

Ինչո՞ւ համար, մեր ընտանեկան շրջանակներուն մէջ, գայթակ-
դոտ աչքով մը կը նայուի, երբ աղջիկ մը մինակը դուրս ելլէ,
Բերայի մէջ, մինակը քանի մը անգամ վեր վար պտըտի, մինակը
թատրոն կամ նուագահանդէս երթայ:

Երբ մանչ մը շատ լաւ կրնայ կոր ընել բոլոր այս բաները մի-
նակը, ինչու Հայու աղջիկն ալ չընէ միեւնոյն բանը, քանի որ ո և է
տրամաբանական անպատեհութիւն մը չկայ ասոր մէջ:

Պ. Յակոբ կրնայ կոր մինակը Սփլանտիտը կամ Լըպօնը նըս-
տիլ, ինչո՞ւ համար Օր. Զապէլ ալ մինակը Սփլանտիտը կամ Լը-
պօնը չերթայ նստիլ. քանի որ Պ. Յակոբ կրնայ կոր մինակը թատ-
րոն երթալ, ինչո՞ւ համար՝ Օր. Զապէլ ալ՝ թատրոն մը երթալու
համար՝ պէտքը զգայ անպատճառ մէկու մը կամ քանի մը հոգիի
կողմէ մէկանց ընկերացած ըլլալու:

Աղջիկ մը եթէ անպատիւ է ու անպարկեշտ, կրնաք անոր
շուրջը քանի մը երկոտասանեակ պահապան հրեշտակներ դնել,

դարձեալ անիկա միջոցը կը գտնէ իր անպարկեշտութիւնը ապացուցանելու համար աշխարհի. սակայն, եթէ իրապէս պատուաւոր է ձեր աղջիկը, եթէ կ'ուզէք առէն գիշեր Գոնգորտիա ըսուած թատրոնին վարնոց պարահանդէսները տարէք զայն, դարձեալ անիկա անխախտ կը մնայ իր պատիւին ու բարոյականին մէջ:

Ըստ իս, երբ օր մը մայր ըլլամ քանի մը աղջիկ զաւակներու, զանոնք առաջին վայրկեանէն իսկ ազատ պիտի ձգեմ որ երթան ուղածնուն պէս պտըտին՝ առանց «պահապան հրեշտակներ» ունենալու իրենց քովը. և վստահ եմ որ իմ աղջիկներս աւելի զօրաւոր բարոյականի մը տէր պիտի ըլլան, քան ա՛յն կարգ մը օրիորդները, որոնք մինակնին քիթերնին փողոցին դռնէն դուրս անգամ չեն կրնար հանել:

Էրիկ մարդիկ՝ շատ մը առանձնաշնորհումներ յղացել են իրենք իրենց համար, որոնցմէ դուրս կը վաճառեն մեզ, առարկելով որ մենք կին ենք և իրենք՝ այր: Այն բաները որոնք իրենց համար ներելի են կատարելապէս, մեզի համար կատարելապէս աններելի կը դառնան: Իրենք կրնան գիշեր ցորեկ փողոց ելլել, սակայն մենք չենք կրնար ո՛չ իսկ ցորեկ ատեն մինակնիս պտոյտի երթալ և փաթիւլըրի մը նստիլ, եթէ չենք ուզեր անվայել բան մը ըրած ըլլալ:

— «Պատուաւոր աղջիկ մը հի՛շ մինակը դուրս կ'ելլէ՞» — պոռացին երեսփոխարէն մեր տնեցիները՝ մղելով զիս որ արդար զայրոյթով մը բոլոր այս սողերը մրտենմ:

Սակայն, կարծեմ շատ մը անպատիւ կիներ կան, որոնք երբէք մինակնին դուրս չեն ելլել, և ասոր համար նուազ անպատիւ չեն անշուշտ:

* * *

Ինչո՞ւ եղբայրս մինակը փողոց պիտի կարենայ ելլել՝ առանց անպատշաճ բան մը ըրած ըլլալու երեսփոխարէններէք, և ես չպիտի կրնամ դուրս ելլել, առանց անպատեհ բան մը ըրած ըլլալ կարծուելու:

Որովհետեւ անիկա փանդալոն կը հագնի և ես՝ չըջաղգեստ: Եթէ ա՛յս է մէկ հատիկ պատճառը, ինչո՞ւ ես ալ վաղն իսկ չըջաղգեստս չհանեմ ու փանդալոն չհագնիմ:

Ինչ տարբերութիւն կայ չըջաղգեստին ու փանդալոնին միջեւ, եթէ լոկ դերձակաբանական պարզ խնդիր մը:

Ն, ըստ իս, էրիկ մարդոց փանդալոնը մեր չըջաղգեստներէն շատ աւելի զեղեցկագիտական, ձեւաւոր ու դիւրակրելի է: — Մենք մեր չըջաղգեստներովը աւելի անկարողութեան, ծուլութեան ու մեղկութեան ներկայացուցիչները կը դառնանք կոր:

Այս խօսքերով չեմ ուզեր ըսել ընաւ թէ՝ վաղուհնէ սկսեալ բոլոր բարեկամութիւններս պէտք է փէշերնին հանեն և մէյ մէկ ձեռք փանդալոն ու ժաղէթ ապսպրեն Միրին. օ, քա՛ւիցի:

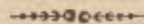
Սակայն, երբ միտքս կ'իյնայ մեր տնեցիներուն խօսքը թէ՝
— «Պատուաւոր աղջիկ մը մինակը դուրս կ'ելլէ...»

Խա՛չոր, փանդալոն մը ապսպրելս կու գայ դերձակ Թաղէոս Անսուրեանին:

Բերս

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՏԷՐ - ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ

ԱՅՐԵՐԸ Ի՞ՆՉ ՏԵՍԱԿ ԿԻՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՈՒՆ

Ահա վերնագիր մը որ տարբեր ձեւերու տակ շատ անգամներ խնդրոյ առարկայ եղած է Եւրոպական շատ մը օրաթերթերու և հանդէսներու և երբեմն ալ մեր տեղական թերթերէն ումանց մէջ:

Նոյն իսկ վերջերս այս խնդրոյն վրայ շատ դրական և նպաստաւոր յօդուածներ հրատարակուած են, որոնցմէ երկուքը մեր իգական սեռի ստորագրութիւնը կը կրէին:

Այս իրողութեան քննութեան ենթարկուիլը զուգադիպութեան մը հետեւանքը չէ, այլ վերջերս Եւրոպայի մէջ կատարուած մարդահամարներէն զգալի կերպով երեւան ելած ամուսնութեան նուազութիւնն և կամ անճիտումը: Ուստի երբ ընտրութեամբ խնամուած թիւններ կատարուին, այդ միջոցին ամուսնութիւնը կը բաղմանայ ընականաբար առանց այլ և այլի:

Ընթերցողութիւններս կարելի է քիչ մը պիտի բարկանան ինծի, երբ այս մասին քանի մը ճշմարտութիւններ յայտնեմ, բայց հոգ չէ, որովհետեւ խոստովանութիւնը մենք ենք որ կ'ընենք ու ճշմարտութիւնը կը յայտնենք:

Ամէն տեղ ամուսնութեան նուազութեան պատճառ ոչ թէ էրիկ մարդիկ են այլ նոյն իսկ կիները. որովհետեւ մեզմէ շատեր չեն գիտեր եւ չեն կրնար գնահատել թէ, էրիկ մարդերը ամուսնութեան համար ի՞նչ տեսակ կիներ կը փնտռեն. այս մասին շատ կը սխալին ու կը խաբուին իրենց ընտրութեանց մէջ: Հիմայ ընթերցողներս ու ընթերցողութիւններս չձանձրացնելու համար, կարելի եղածին չափ կարճ ու համառօտ եզրակացութիւն մը պիտի ընեմ, ու մինչեւ հիմայ զանց առնուած ճշմարտութիւն մը իբր թուաբանական պարզ հաշիւ մը լուծել պիտի աշխատիմ:

Հարցումը նորէն կրկնենք «էրիկ մարդիկ ամուսնութեան համար կիներուն վրայ ինչ բարեմասնութիւններ կը փնտռեն» :

Եւ անցնինք խորհելու :

Գիտնալու է որ էրիկ մարդիկ, կիները միայն իրենց գեղեցկութեանը, նազանքին, գեղեցիկ հնչումներուն, նորածեւութեանց վերջին ծայր հետամուտ ըլլալուն, նուազ ածելուն, աղէկ պարել գիտնալուն, թեթեւաւորիկ կամ լուրջ ըլլալուն համար չէ որ կ'ընտրեն :

Որովհետեւ ճշմարտութիւն մըն է և պէտք է աւելցնել որ էրիկ մարդիկ ամուսնութեան պէս բարձր և վսեմ խնդրի մը համար մեծ խնամք կը տանին. հարկաւ բացառութիւնները կան :

Այն կիները որ ասոնք չեն կրնար զանազանել միշտ կը խաբուին : (Այսու հանդերձ հարստութեան, դրամօթիտի, սիրահարութեան և ուրիշ տեսակէտով եղած ամուսնութիւնները մեր այս նիւթէն կը շեղին) :

Հիմայ մենք, խոհեմ, խղճամբատ և զգայուն, էրիկ մարդու մը երջանիկ ընտանիք մը կազմել, մաքուր ու սուրբ բոյն մը չինել, երկրին ու ընդհանուր մարդկութեան ծառայող զաւակներ հասցնելու համար, սիրուն, խելացի, հլու ու հնազանդ, փափուկ և ամէն կերպով կին ըսուելու արժանի, ամէն պատահականութեանց առջեւ իրեն ամուսնոյն դէմ հաւատարիմ և ամէն տեսակ քինախնդրութենէ զերծ ընկերուհի մը համար է որ պիտի խօսինք : Ահա այս տեսակէտով է որ քանի մը կանացի բարեմասնութիւններ կը ներկայացնեմ հոս :

1. Կին մը պէտք է իր ամուսինը կարենալ սիրելու ձիրքը ունենայ :

2. Վայելուչ և բարեձեւ ըլլայ, կոկիկ և կարելի եղածին չափ սրտահաճոյ երեւալու համար, վասն զի գեղեցկութիւնը կը փճանայ, մինչդեռ փափկութիւնը և վայելչութիւնը կը մնան :

3. Ծէն և գուարթ ըլլայ և ասիկա անհրաժեշտ է մանաւանդ ցուցնելու համար կեանքի իր ընկերոջ թէ միշտ իր վիճակէն գոհ է :

4. Խելացի ըլլայ ու մանաւանդ վերջին ծայր զգայուն :

5. Հմուտ ըլլայ, ամէն բանի վրայ ի հարկին խօսելու և զգուշանալու համար մնասակարէն :

6. Իմաստուն ըլլայ ընտանեկան անխորհուրդ յարաբերութիւններ չունենալու համար :

7. Հլու և հնազանդ ըլլայ վերջին ծայր իր ամուսնական ուխտին, ընտանեկան կեանքին երջանկութիւնը ապահովելու համար :

8. Ըլլայ նաև պարզասէր ու խնայող :

Այս ցանկէն, ինչպէս կը տեսնուի, ամուսնութեան արժանի եղող կիներ անանկ արարած մըն է որ պէտք է ըլլայ զգայուն, խելացի, փափուկ և իր վիճակէն գոհ: Եթէ իրեն տունը հիւր մը գայ, կարենայ կոկիկ կերպով հագուել և կատարեալ լրջութեամբ և յարգանքով հիւրասիրել զայն: Աղքատի մը հետ առանց անոր արժանապատուութիւնը կոտորելու, մարդասիրութեամբ և խոնարհութեամբ վարուի:

Պէտք եղած ժամանակը առանց աղմուկ հանելու և դժգոհութիւն յայտնելու կարենայ խոհանոց իջնել, և երբ տանտիրէնը աման մը կերակուր եփելով մէջտեղ բերէ, մարդ կարենայ զայն ասորժակով ուտել: Կիներ պէտք եղած ժամանակը իր ամուսնոյն քով տրիկին մը, բայց երբ առանձին մնայ տունին սպասուհին ինք պէտք է ըլլայ:

Երբ ամուսինը ցերեկուան զբաղումներէն յոգնած իրիկուան տուն վերադառնայ պէտք է անոր ուրախութեանը ուրախակից և վշտութեանը վշտակից ըլլալ ու ամօքել անոր ցաւերը և միշտ չէն պահելու աշխատիլ տունը: Երբ ամուսինը հիւանդանայ, ինք առողջապահական օրէնքները ազէկ գիտցած ըլլալով կարենայ խնամք տանիլ անոր իբր հիւանդապահուհի մը:

Վերջապէս կին մը, պէտք է իր ամուսնոյն կենսական հոգերը, միտումները, գործերը և անոր փափաքները քննելով ու շօշափելով, ինքզինքը անոր ա'լ աւելի սիրցնելու համար միշտ պատճառներ մտածէ և առիթներ փնտռէ և ստիպէ իր ամուսինն ալ որ միեւնոյն վերաբերումը ունենայ ի հարկին իրեն դէմ:

Ահաւասիկ, լուրջ, խելացի և անկեղծօրէն ամուսնութեան ուրողմ տուող էրիկ մարդերուն կանանց վրայ փնտռած առաւելութիւնները: Միայն առանկ կին մը կրնայ արժանաւոր ամուսինի կենակիցը ըլլալ և իր տունէն դուրս ամէն անցած դարձածին անտարբեր գտնուելով իր առտնին պէտքերովը զբաղիլ, և այսպէս երջանիկ ընտանիք մը կազմելով ուրիշներուն բարի օրինակ հանդիսանալ:

ՔՐԻՍՏԻՆԷ ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՐՍՆԻՔ

Այսօր, Պատրիարքարանի մէջ տեղի կ'ունենայ նշանախօսութիւնը Գալֆաեան Որբանոցի սանուհիներէն՝ Օր. Աննա Յակոբ Գարամանեանի, ընդ Մեծ. Թադէոս էֆ. Անսուրեանի (դերձակ):

Օր. Աննա ընտանեկան լաւագոյն դաստիարակութիւնով օժտուած, համեստ և ժրջան ազջիկ մըն է, որ ճշմարտապէս պատիւ կը բերէ Գալֆաեան հաստատութեան: Իր խօսեցեալը Թ. Թադէոս էֆ. Անսուրեան, պատուաւոր և գործունեայ երիտասարդ մ'է, օժտուած ազնիւ ձիրքերով:

Հարսանեկան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Բշ. Գալֆաեան Որբանոցի մատուան մէջ, ժամը 7ին: Մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները:

ԺԱՆԻՆ ՆԱՄԱԿԸ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆԻՆ

(ՍՐՏԱՌՈՒՉ ԻՐԱՎ, ԷՊՄԸ)

Ժան վեց տարեկան էր, իր տափառին ծուռերը մաշած խարտեաշ զեղազանգուր մաղերը այնքան խիտ էին որ կրնային երկոտ կանացի գլուխ զարդարել, իր ջուխտ մը մեծ ու կապոյտ աչքերը երբեմն ժպիլ կը փորձէին դեռ, թէն անչափ արտասուած ֆոքրիկ բաժկոնակ մը ունէր լաւ ձեւում, բայց պատառուն, աջ ոտը կանացի կօշիկ մը, ձախ ոտը դժբաղանքի մուճակ մը, երկուքն ալ երկայն, ափսոս, և այնքան ծաղոտած որ առջեւի կողմէն մատները դուրս կ'ելլէին և ետեւի կողմէն կրուկներ կը պակսէին:

Կը մտէր ան, վասն զի ձմեռնային երեկոյ մըն էր, և ինք նախորդ օրէն ի վեր ծով, երբ յանկարծ խորհուրդ մը ծնաւ մտքին մէջ: Այս էր նամակ մը գրել բարի Աստուածածնին:

Հիմայ կը մնայ ըսել թէ ի՞նչպէս փոքրիկ ժան, որ ոչ դրել ո'չ կարդալ գիտէր, զրեց իր նամակը: Մօտակայ թաղին մէջ փողոցին ծայրը գրագրի մը կրող կար: Ազդեր աղերսագրեր, նամակներ գրել տալու համար այս մարդուն կը դիմէին:

Գրագիրը ծեր մարդ մըն էր, նեղսիրտ, բարկացոտ, բայց բարեպաշտ, ոչ կեղծաւոր և ոչ հարուստ: Ժան տեսաւ զայն կրօնական աղտոտ ապակիներուն տակէն որ ծխախայտը ձեռքը կը ծխէր յաճախորդի մը գալուն սպասելով:

Ժան ներս մտաւ ու ըսաւ. «Բարի լո՛յս, նամակ գրել տալու համար կու գամ»: «Տասը սու է» պատասխանեց գրագիրը: Ժան դաւակ չունէր հանելու համար, ուստի քաղաքախորութեամբ ըսաւ. «Բանի որ այդպէս է ներեցէք ինծի»: Եւ դուռը բացաւ երթալու համար, բայց հայր Պետիկ չատ սիրուն դտաւ պղտիկը և հարցուց անոր.

«Փերեզակի մը որդի՞ն էս:— Ո՛չ, պատասխանեց ժան, ևս մայրիկիս որդին էմ, մէկ հատիկ որդին:

— Լա՛ւ, կրկնեց հայր Պետիկ, հասկցա՛յ, և տասը սու չունի՛ս:

— Ո՛հ, ոչ, ընա՛ւ ստակ չունիմ:

— Մա՞րդ ալ չունի, է՛հ հասկցայ այդ. նամակը ասուրի մը ստակ ունենալու համար է կարծեմ:

— Այո՛, պատասխանեց ժան, ճիշդ այդպէս:

— Մօտեցի՛ր, տասը տող և կէս թերթի վրայ գրելով չպիտի աղքատանանք:

Ժամն հնազանդեցաւ : Հայր Պետիկ թուղթը պատրաստեց , մե-
լանին թաթիկեց դրիչը և գեղեցիկ դրով գրեց :

Բարիք 10 Յունուար 1900

Յետոյ գիծին տակը . Առ պարոն — Ի՞նչպէս կը կոչուի , պղ-
տի՛կս — ո՞վ , հարցուց Ժամն , — Է՛հ , պարոնը .

— Ո՞ր պարոնը ,

— Ո՛ւֆ , ապուրի ստակ մատակարարող մարդը :

Ժամն հասկցաւ այս անգամ ու պատասխանեց .

— Պարոն մը չէ :

— Մէ՛հ , կին մըն է ուրեմն .

— Այո՛ , ոչ , այսինքն . . .

— Է՛հ , պոռաց հայր Պետիկ , չեա գիտեր մինչեւ անգամ թէ
որո՛ւ պիտի գրեա :

— Ո՛հ , ա՛յո , ըսաւ տղան :

— Ըսէ ուրեմն , և շուտ ըրէ :

Փոքրիկ Ժամն շառագունեցաւ : Խնդիրն այն էր որ այս տեսակ
թղթակցութեանց համար պէտք չէր հասարակային գրագրի մը դի-
մել , բայց սիրտ առաւ և ըսաւ . « Սուրբ Աստուածածնի կ'ուզեմ
գրել ու ղրկել նամակս »

Հայր Պետիկ չխնդաց , դրիչը վար դրաւ և ծխախայտը հանեց
բերնէն :

« Պզտի՛կ , ըսաւ խոտութեամբ , կենթադրեմ թէ , ղիս՝ ծերուկ
մը ծաղրելու միտք չունիս : Ծատ պզտիկ ես , թէ ոչ պիտի ապ-
տակէի քեզ , դնա՛ հեռացիր »

Փոքրիկ Ժամն հնազանդեցաւ ու ելաւ : Հայր Պետիկ անոր հե-
ղութիւնը տեսնելով աւելի ուշադրութեամբ դիտեց զայն :

« Զարմանալի բան , մըմնջեց , Բարիդի մէջ այսքան դժբախտ-
անէր կան ուրեմն — Ի՞նչ է անունըդ պզտիկ — Ժամն - Ժամն ինչեա՞ն
միայն Ժամն »

Հայր Պետիկ զգաց որ այտերէն վար կը հոսէին արտասուքի
կաթիլներ , ուսերը թոթուեց և հարցուց . « Ի՞նչ կ'ուզեա ըսել
Աստուածածնայ :

— Կ'ուզեմ ըսել անոր որ մայրիկս երէկուան ժամը 4էն ի վեր
կը քնանայ , դայ արթնցնէ , ես չկարողացայ »

Ծեր նոտարին սիրտը ճզմուեցաւ , կ'երկնչէր իրականութիւնը
հասկնալու և սակայն կրկին հարցուց .

« Հապա ապուրի վրա՞յ կը խօսէիր քիչ մը առաջ :

— Է՛հ , պատասխանեց պզտիկը , վասն զի այդ ալ պէտք է :
Մայրիկը քնանալէ առաջ վերջին հացի կտորը ինծի տուած էր :

— Եւ ինքը ի՞նչ կերաւ :

—Արդէն երկու օրէ ի վեր անօթի չեմ կ'ըսէր.

—Եւ ըրիր զինքը արթնցնելու համար:

—Ամէն ատենուան պէս գրկեցի համբուրեցի:

—Կը չնչէր:

Ժան խնդաց և ժպտող կը գեղեցկացնէր զինքը:

—«Ձեմ գիտեր, միթէ միշտ չե՞ն չնչեր»:

Հայր Պետիկ գլուխը դարձուց. վասն զի երկու խոշոր կայ-
լակներ կը հոսէին այտերէն վար:

Չպատասխանեց տղեկին հարցման, բայց դողդոջուն ձայնով
մը ըսաւ. «Երբ գրկեցիր զինքը բան մը չգիտեցիր»:

—Բայց, այո՛, պաղ էր, շատ ցուրտ կ'ընէ մեր տունը: — Եւ
կը դողդղար այնպէս չէ՞:

—Ո՛հ, ոչ, բայց շատ աղուոր էր, իր երկու ձեռքերը չէին
շարժեր, խաչաձեւ էին իր կուրծքին վրայ, գլուխը ծռած և իր
կիսախուսի աչքերուն ճեղքերէն կարծես երկինք կը նայէր»:

Հայր Պետիկ կը մտածէր. — Ես որ հանգիստ կ'ապրիմ, հարս-
տութեան աչք ունիմ և ահա կին մը որ անօթութենէն մեռած է...

Կանչեց տղեկը որ եկաւ, իր ծունկերուն վրայ առաւ զանի
և անուշութեամբ. «Պզտիկ, նամակդ գրուեցաւ, ղրկուեցաւ և
ընդունուեցաւ, ձեր տունը տար զիս, ըսաւ:

—Շատ աղէկ, բայց ինչո՞ւ կ'ուշաք հարցուց Ժան զարմացած:

—Ձեմ լար, պատասխանեց ծերուկը և սեղմեց զայն սրտին
վրայ, արցունքով ողողելով:

—Միթէ մարդիկ կուլա՞ն:

—Դուն ալ պիտի լաս, խեղճ փոքրիկ սիրունիկս, գիտե՞ս
դաւկիս պէս կը սիրեմ քեզ... ես ալ մայր մը ունէի... երկար
ատեն է որ... ահա կը տեսնեմ զինքը քեզմով, իր անկողնոյն
վրայ տարածուած, անիկա կ'ըսէր ինծի. «Պետիկ, առաքինի մարդ
եղիր և բարի քրիստոնեայ: Այդ բանը սրտիս մէջ կըղգամ միշտ,
առաքինի մարդ եղայ, բայց ոչ բարի քրիստոնեայ»:

Ուրք եկաւ, միշտ տղան գրկին մէջ, կրկին սեղմեց զանի
կուրծքին վրայ և աւելցուց. «ահա՛ մայր, գո՛հ եղիր, հա՛յր եմ,
ահա խեղճ հրեշտակ մը որ երբեք չպիտի թողու զիս, վասն զի
իր չարաճճի նամակը որ թէպէտ չգրուեցաւ, սակայն կրկին տպա-
ւորութիւն մը ըրաւ իմ վրաս պզտիկին տալով հայր մը և ինծի
սիրտ»:

Թարգմ. ՍԱԹԵՆԻԿ Տ. ԲԱՐԹՈՂ

Ն Ի Ն Ի Ի Ն Օ Ր Ա Գ Ի Ր Ը

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Կեանքիս մէջ երեք ասպարէզ սիրած եմ միշտ: Նախընտրու
թեանս մէջ առաջին տեղը կուտամ գրականութեան — որ թարգ-
մանի անօթութիւն, երկրորդ նկարչութեան — խոհալ արուեստ մը
բոլորովին, երրորդը... ըսե՛մ... նպարավաճառութիւն:

Խնդրեմ Նիակարայի ջրվէժը ինկածի երեւոյթ մի առնէք.
երեքն ալ պարզապէս վերացական գոյականներ են «թիւն» վեր-
ջաւորող:

Ի՛նչ ալ խորհիք, դարձեալ չեմ կրնար կեղծիքի քօղը երեսիս
անցընելով ըսել թէ վարժապետութիւնը կը նախընտրեմ նպարավա-
ճառութեանէն, երբեք:

Սա վարժապետութեան մէջ, հակառակ Պէրպէրեանի յայտն
գեղեցկին, ընաւ գեղեցկութիւն մը, երբեք բարիք մը տեսած չեմ:

Ու խորհիլ թէ շատեր վսեմ աշխատանք, նուիրական ասպա-
րէզ կը նկատեն:

Իմ մասիս՝ ծունգ բարեւ կենալով քանի մը դուրուշ շահելու
միջոց մըն է միայն:

Օր մը, եթէ Աստուած չընէ գրական կեանքս թողում, կ'ա-
պահովցնեմ ձեզ որ նպարավաճառութեամբ պիտի զբաղիմ:

Անշուշտ տարօրինակ չէք գտներ մտադրութիւնս, քանի որ
մենք այսօր գրագէտների ունինք, որ ատենօք համբաւաւոր նպա-
րավաճառներ էին:

Գրագէտ մը իր ամէնէն սիրուն փանթեզիները այդ չըջանին
մէջ արտադրած է: Ես ալ եթէ այսօր սա զուտ գրական կեանքիս
մէջ գլուխ գործոց մը չգրեմ, կը յուսամ որ նպարավաճառի խա-
նութիւն մէջ, երչիկին և ապուխտին բուրումներէն զինովյաժ ներ-
շնչուիմ գլուխ գործոցներ ստորագրելու համար:

Չէ՞ մի որ ամէն գրագէտ յատուկ դիցունի մը ունի ներշնչող.
ոմանք ծաղիկէ մը, ուրիշներ գերազանցօրէն խոհալ գեղեցկու-
թիւններէ, և մարդիկ ալ կան որ ապուխտէն կը ներշնչուին:

Հանճարի սիրուն քմայքներ են պարզապէս, որու մարդ
չկրնար խառնուիլ:

Խմբագրական կեանքը կը նախընտրեմ ըսի. իրաւ ալ գրա-
կանութեամբ զբաղելէս ի վեր — որուն պատճառը Օր. խմբագրապե-
տուհինիս է — ծաղիկներու մէջ վազվւտող սղու մը գուարթու-
թիւնը ունիմ:

Տակաւին այս կեանքը չճանչցած՝ աննպատակ գաղափար մը

ունէի անոր մասին, որովհետեւ այնքան ձրի զբաղարտութիւններ լսած էի անոր մշակներուն համար:

Մինչեւ ցարդ, շատեր ամանկ կը կարծեն որ խմբագիր ըստուածը անպատճառ թերութիւններով լեցուած մէկն է: Անանկ կ'երեւակայեն որ՝ բոլոր գրող մարդիկ մասնաւոր տարօրինակութիւն մը կ'ունենան վրանին:

Հրապարակային վայրերու մէջ տարօրինակ ձեւով, սանկ իւր ղոտած վերարկուով, սգաւոր եղունգներով մէկը եթէ տեսնուի կը կասկածին որ արդեօք գրող մըն է:

Տակաւին չեմ մոռցած, օր մը դպրոցական հանդէս ունէինք, աւարտելէն ետք, երբ հանգիսականներու չնորհաւորութիւնները ընդունելու զբաղած էինք՝ փախուք մը սկսաւ մէջերնին:

Նշանաւոր դրագէտ մը եկեր է կ'ըսէին:

Երեւակայեցէք, ինչ անակնկալ էր մեզի՝ դրականութիւնը սիրողներու համար:

Իրար գերազանցել կ'ուզէինք դրագէտը տեսնելու աւաջնութեան մէջ:

Մեր ընկերուհիներէն մէկը որ դրագէտները ճանչնալու ձեռնահասութեամբ կը պարծենար,

— Սհաւասիկ, սա կապոյտներով կնոջ ետեւը կայնող մարդն է ըսաւ, շիփիտակ մի նայիք որ չկռահէ աւելցուց:

Անյագօրէն դիտելէ ետք երկրային այդ անմահ մահկանացուն, մեր մէջ կը քննադատէինք զինքը: Մէկը կըսէր՝

— Ինչ պուռտ գոյնով փողկապ մը ունի:

— Սա բանաստեղծին իւղոտ վերարկուն նայեցէք կ'ըսէր ուրիշ մը, վերջապէս ոմանք տգեղ, ոմանք գերազանց կը նկատէին:

Այսպէս յաւաջացանք մեր ուսուցչուհիին քով՝ հասկնալու համար անունը այդ անմահ քերթողին

... Որ կապոյտներ հագած տիկինին ծառան է եղեր:

Սակայն կ'ապահովցնեմ զձեզ որ, երբեք կարծուածին պէս չէ, մանաւանդ այն օրէն ի վեր երբ կինը խոհանոցին ձենճոռ աւմանները իր սպասուհիին ձգելով, գրտկան ասպարէզ իջաւ աղաւնիի կերպարանքով:

Այ մի խորհիք թէ խմբագիրները անպատճառ հովանոցին մէջ տեղէն կը բռնեն, թէ կին մը բարեւելու կերպը չեն գիտեր, կամ թիկնաթուին վրայ նստած ատեննին՝ ոտքերնին նաղելի չնորհալիութեամբ մը դիմագինին երեսին կ'երկնցնեն:

Բոլոր սպոնք այնքան անհիմն են, որքան անհիմն է թէ՛ Չամուրճի պատուելին ամիրաներու այցելութեանց դացած ատեն, գուպաններէն դուրս ցցուած մատները կը քերէ եղեր չպոխիմ ծայրովը:

Ձրի զրպարտութիւններ են հաւատացէք ինծի, «Գրնալըի թըղթակիցը» վկայ է խօսքիս:

Թղթակից ըսի ու վերջերս կ'իմանամ թէ, իր համայնագիրտութենէն ձանձրացած, պատուելիի պսակաւորի աստիճան ստանալու համար Աւետարներին դիմեր է:

Ձեռ գիտեր որքան ստոյգ է այս զրոյցը, սակայն կը զարմանամ թէ, մարդ մը, որ քաջ կօշկակար, իմաստուն ներկարար, հմուտ որմնադիր, ներհուն ատաղձագործ, տաղանդաւոր որմնանկարիչ է, ու վերջապէս բաղձաթիւ արհեստներու մէջ գերազանց վարպետ ըլլալով՝ ինո՞ր պատուելի ըլլալու գիտաւորութիւն կ'ուսննայ:

Ահա թէ ի՞նչպէս քսաներորդ դարու մէջ հրաշքներ կ'ըլլան:

Վերջերս կատարուած հրաշքներէն մէկն ալ Գաղանձեանին դրական կարծիքներ յայտնելն էր մէկէն ի մէկ: Գոնէ առաջուրնէ իմացնէիր, մինչեւ գրած օրդ, պատրաստուած կ'ըլլային մեր միտքերն ալ:

Յիսուս անգամ, ժողովուրդը երեսուն տարի այդ գաղափարին վարժեցնելէ ետք միայն սկսաւ: Մինչ դուն կարծիք ունենալդ ու յայտնութիւնդ մէկ ըրիր, ինչ որ անակնկալ մը եղաւ մեզի համար:

Ներէ եթէ թերահաւատինք, ու չհաւտանք քու տարեկան տեսութիւններուդ, որոնց մէջ գուշակի մը հովերը առած էիր:

Աղէկ որ սա գրականութիւնը ամէն գոյն առնելու առաւելութիւնը ունի:

Հոն ամէն մարդ իրեն հաճելի եղած ձեւով կը ներկայանայ. մէկը բանաստեղծի հովեր կ'առնէ, ուրիշ մը իմաստասէրի, ոմանք իրապաշտ գրագէտներ կը դառնան, և շատեր յօդուած կը գրեն, մի միայն իրենց անուան ստորագրութեամբ անմահանալու համար:

Ճիշդ կարգ մը մարդոց պէս որոնք, անունին տպուած տեսնելու եռանդէն մտրակուած՝ բաժանորդ կը գրուին թերթերու:

Ու յառաջդիմութեան այս շրջանին մէջ, ուր Գօլանձեանէն սկսեալ մինչեւ Պ. Քէչեան իրարու չեն հաւնիր, նաղելի բարեկամութիւններէս, Օր. Նահապետեան կը հարցնէ թէ ինչո՞ւ էրիկ մարդը կնոջ արժանիքը չճանչնար, ու չգնահատեր զայն:

Բայց բարեկամութիւն աշխարհք այսպէս է արդէն, մարդ մարդու չհաւնիր, թէն միեւնոյն արարիչը ստեղծած է երկուքն ալ:

Մի ստիպէք որ աւելին ըսեմ, ես քիչ կ'ըսեմ դուք շատ հասկըցէք, ինչպէս կ'ըսէր մեր յարգելի սնօրէնը, ամէն անգամ որ խրատական մը խօսէր մեզի:

Եթէ այդ մարդը չհաւնիր կնոջ, կը նշանակէ թէ կինն ալ իրեն չափ արժանիք ունի, ինչ որ յառաջդիմութիւն կը նկատեմ ես:

Ձոր օրինակ վարդապետ մը յառաջդիմութեան սիրոյն համար հարուստ յուզարկաւորութիւններու կ'երթայ, և դարձեալ յառաջդիմութեան սիրոյն համար յօգուածներ կը գրէ, որոնցմէ միայն ինք բան մը կը հասկնայ:

Օ՛հ... յառաջդիմութիւն յառաջդիմութեանց, և մտածել թէ ատեն մը մարդիկ՝ ունայնութիւն ունայնութեանց՝ կը պոռան եղեր, ողորմելիները...:

Ն Ի Ն Ի

ՆՈՐԱԶԵԻՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

Ճ ՈՒ Վ Տ Ա Ի Ա Կ Ն Ե Ր (Վ Ի Ի Բ Ո Ն)

Արտաքին զգեստի բարեհաւանութեան համար անհրաժեշտ է որ մեր ներքին զգեստները, ճերմակեղէններն ալ բարեհաւ և նուրբ ըլլան, եթէ ոչ մեր զգեստները կ'երեւան ծուռ ու մուռ, ճմլթկուած, տեղ տեղ բոթոտուած և յաճախ գունտ ու խոռոչ, որ յառաջ կու գայ ներքին զգեստներու անբարեհաւանութենէն: Իրանազգեստի (քօրսաժ) համար կարեւոր է որ ներքեւէն հագածները կանոնաւոր ըլլան, որպէս զի, ինչպէս ըսինք, անկանոն ծամածըութիւններ չսարդուին դուրսէն հագնուածին վրայ, ու ձեւը չզոհուի: Կիսազգեստի համար ալ նոյն բանը հարկաւոր է: Վտաւակները, սովորաբար երկու հատ կ'ըլլան, ներքին՝ որ պարզ է և յաճախ ասուելտաւէ

(Պատկ. Ա.)

(Ֆլանէլ) և կամ կտաւեղենէ կը չինուի, և երկրորդ՝ զարդարուն վտաւակներ՝ որ կը ծառային քղանցքին (փւլը) վայելուչ ձև մը տալու: Ասոնք որքան երկայն ու լեցուն ըլլան այնքան աւելի վայելուչ կերեւան: Դիպակէ (Թաֆթա) վտաւակները այլեւս նորոյթ չեն համարուիր վայելչասէր ու խնայող կիներու համար, վասն զի անոնց ամենալաւ տեսակն անգամ չուտով կը ճաթուի. նաև ֆրոշ ֆրոշ որ միջոց մը ամէն անցորդի թուքերը վաղցնել կուտար, տակաւ իր ձայնը կը մարեցնէ. լաւագոյն նորահմուտ կիներու մէջ անոր յաջորդած են հիմայ Տաւաւակեան գործուածքներ (տամաւ), որոնք թէ աւելի ճոխ և թէ աւելի տոկուն կ'ըլլան: Ստորեւ կը ներկայացնենք մէկ երկու տամաւակեան և չինական կտաւէ վտաւակներ:

(Պատկ. Բ.)

(Պատկ. Գ.)

Ա. — (Պատկեր Ա.) Տամաւակեան կերպաս, բարձր վոլան, մուշիկն չը սոււայէ, զարդարուած տանթէշներով:

Բ. — (Պատկեր Բ.) Բեֆիկն (կերպասին անունը) սև ու ճերմակ խառնուրդով. վոլանը՝ մուշիկն չը սոււայէ և զարդարուած մօթիֆ կոչուած զարդերով:

Գ. — (Պատկեր Գ.) Տամաւակեան գունաւոր կերպասէ. վոլանը՝ մուշիկն չը սոււա քիսէ, և զարդարուած Խալանտեան զարդերով (մօթիֆ զ'Խալանտ) նաև մուշիկն չը սոււայէ ուիշ կոչուած նեղ ժապաւէշներով:

ՏԻՐՈՒՀԻ ԿԻՎՊԵՆԿԱՆ

ՀՈԶԱԿԱԻՈՐ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Խ Ա Ջ Ի Կ Ժ Ա Մ Կ Ո Ջ Ե Ա Ն

Պոլիս, Պահճե Գաբու, Պողաջաճիին դէմ, Սթանպոլ խան
թիւ 4, 5, 6,

Մայրաքաղաքիս ատամնաբուժական դասին մէջ այստուաւոր
դիրք մը գրաւող Խաչիկ էֆ. Ժամկոչեան, այս անգամ Եւրոպայէն
ու Ամերիկայէն յատկապէս բերել տուած նոր դրութեամբ գործիք-
ներով և իրեն յատուկ եղող ճարտարութեամբ, առանց ոեւէ ցաւ
զգացնելու, ակնթարթի մէջ կր հանէ փտտած և ամէնէն դժուա-
րին ակոռները, Լեռնի փտտած ակոռները առանց հանելու ար-
մատներու վրայ կը զետեղէ բնականէն բնաւ տարբերութիւն չու-
նեցող պտուտակաւոր ակոռներ. Բերնին ետեւի կողմը լեցուիլը
անկարելի եղող արմատներու վրայ, ոսկի կամ բլաթին քուռոններ
կ'անցընէ : Նաեւ քառւորի, բլաթինի, ոսկիի վրայ շարուած տկ-
ռաներ կը շինէ բնականին յար եւ նման :

Խաչիկ էֆ. Ժամկոչեանի սկզբունքն է

Պատուաւորութիւն, Ուղղամտութիւն եւ Մաքրութիւն ինչ որ ան-
հրաժեշտ պայմաններ են ատամնաբոյժի մը համար :

Չ Ա Փ Ա Ի Ո Ր Գ Ի Ն

Վկայեալ տղբաւագ ճրի

20—50

Ա Յ Ր Ե Ր Ո Ւ Ն

Կ'ՈՒՋԷՔ ԾԻՔ ԵՒ ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՀԱԳՈՒԻԼ

Դ Ի Մ Ե Ց Է Ք

Բերա, Բաւաժ Բուսէլի

Դ Ե Ր Ջ Ա Կ

Թ Ա Դ Է Ո Ս Ա Ն Ս Ո Ւ Ր Ե Ա Ն Ի

որ չափի վրայ ընտիր եւ տոկուն կերպասէ հագուածներ կը կարէ,
ժաքէք բօսքիւմ, պօնժուռ, ուղտեճկօք խիստ դիւրամատչելի պայ-
մաններով :

Անգամ մը այցելելը բաւական է կատարելապէս դո՛ւ մնալու
համար :

20—50

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԹԷՅԻ ԽԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

ՄԻՇՏ ԱՅԱՆ ՈՒ ԹՈՐՄ ԵՆ

ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ԸՆՏԻՐ, ԱԺԱՆ

Ե Ի

ՀՈՏԱԻԷՏ ԹԷՅԵՐ

Կ. Պոլիս, Պահճե Գաբու, Ճելալ-Պէյ խան, թիւ 10

20—50

Անկարելի է որ ընտանիք մը առանց կարի մեքենայի մնայ, քայց էական կէտն է լաւ մեքենայ մը ունենալ, որովհետեւ լաւ մեքենայ մը անթիւ եւ անհամար ծառայութիւններ կը մատուցանէ, մինչդեռ գէշ տեսակէ մեքենայ մը անվերջ դժգոհութեանց եւ տաղտուկի ազբիւր մըն է:

Բոլոր աշխարհ գիտէ թէ՝

Ս Ի Ն Կ Է Ր

Հայրայթիչ ԿԱՅՍ. ՊԱՆԱՏԱՆ,

The Singer Manufacturing Co

մեքենան լաւագոյնն է. սոյն մեքենան ամէնէն աւելի կատարելագործուածը, հաստատունը եւ դիւրագործածելին ըլլալուն՝ բոլանդակ աշխարհի մէջ՝ ամէն ոք Սինկերի մեքենաները կը գնէ:

Ձեռքի, ոտքի, ու ոտքի եւ ձեռքի միանգամայն մեքենաներ կը գտնուին:

ՔՍԻՆԿԵՐԻ մեքենաները կը ծախուին մի միայն Սինկեր Ընկերութեան վաճառատոց մէջ՝

ԲՆԲԱ. { 1. Մեծ փողոց, Պօն Մառչէի դէմ, Թ. 343 և 343 կրկին.
2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիւեին գէմ.

ԿԱԼԱԹԱ. { 1. Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւը.
2. Գարաքէօյ, Թրամվէյի կայարանին դէմ.

ՊՈԼԻՍ { 1. Սուլթան Համամ, Թ. 2
2. Սուլթան Պէյազիտ, Թրամվէյի կայարանին դէմ, Թ. 13

ՍԿԻՍԵՐ Զարչը Պօլս, Թ. 120.

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ

Դասերը եւ նորոգութիւնք ձրի.

Կատարեալ երաւեստութիւն:

Մասնաճիւղեր գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ:

Սինկերի Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թ. 343 և 343 կրկին, Սարգիս Պէյ Տիւզօղլուի տունը: